

YAYIN YERİ:

2008 - “Yaratıcı Drama, Çocuk/Gençler ve Shakespeare Tiyatrosu”, Sahne, Eylül Ekim, s.56- 63.

Doç.Dr.GÜZİN YAMANER

guzinyamaner@hotmail.com

Yaratıcı Drama, Çocuk/Gençler ve Shakespeare Tiyatrosu**Çalışmanın Kısa Öyküsü:**

Aşağıdaki iki çalışma 12-15 yaşındaki 13 çocuk/gençle¹ 24 Kasım 2005-16 Haziran 2006 tarihleri arasında Şubat tatili, resmi ve dini bayram günleri hariç, her Cumartesi Pazar üçer saat olmak üzere haftada toplam altı saatlik atölyelerle gerçekleştirilmiştir. Atölyelerin lideri, sahne tasarımı ve yaratıcı drama/çocuk tiyatrosu eğitimi almış, akademisyen bir tiyatrocudur.² Atölyeleri her sömestr ikişer kez olmak üzere oyuncu/yönetmen profesyonel bir tiyatro sanatçısı yönetmiştir ve çalışmalara danışmanlık yapmıştır.³ Herhangi bir turizm şirketinin bürosunun yaklaşık 40 metrekarelik bir ofisinde gerçekleşen atölyeler, iki aşamalı yapılmıştır. İlk aşama olan birinci sömestrde gerçekleşen süreç, yaratıcı drama yöntemi ile çocuk/gençlerle tanışmaya, grup oluşturmaya ve onlara kendi sanatsal yaratıcılıklarını geliştirme fırsatı vermenin yollarını keşfetmeye ayrılmıştır. Bu keşfin sonunda, çocuk/gençler bütünüyle kendi yaratıları olan temsili, aileleri ve yakın sanatçı dostları ile paylaşmışlardır. İkinci aşamada ise yaratıcı drama yöntem ve teknikleri biraz daha hızlandırılarak, çocuk/gençler klasik tiyatro metinleri ile tanıştırmaya başlanmıştır. İlk aşamada seçilen tema gereği çocuk/gençlerin yapacağı tiyatro, Shakespeare’in metinleri ile örtüştüğünden, lider, çocuk/gençler için her hafta aşamalı olarak Shakespeare metinlerinden kolajlar hazırlamış ve çalışmalar çocuk/gençlerin kolaja müdahaleleri, kendi eklemek istedikleri popüler parçaları yerleştirmeleri ile sürmüştür. Sonuçta çocuk/gençler, temsili yine onlara emek veren yakınları ile paylaşmışlardır.

Yıl sonunda çocuk/gençler, yakınları ile coşkulu bir parti düzenleyerek ileriki yıllarda da lise eğitimleri bitene dek ve içlerinden kimileri profesyonel tiyatro eğitimi alana dek bu şekilde çalışmaya karar vermişlerdir. On üç kişilik grubun bu kararları 2006-2007 öğretim yılının ilk

¹ Çocuk/Genç, uzun yıllardır üstünde çalıştığım 12-15 yaş gruplarıyla olan etkileşimim sonucunda, yaratıcı drama ve çocuk tiyatrosu çalışmalarımın teorik boyutta çözümlerini yaparken kullanmayı uygun bulduğum, kendi geliştirmeye çalıştığım bir kavramdır.

² Doç.Dr.Güzin Yamaner, Sahne Tasarımcısı, Ankara Üniversitesi

³ Eray Eserol, Devlet Tiyatrosu Sanatçısı/Yönetmen

sömestrinde de sürmüştür ve olanak bulan çocuk/gençler çalışmaya devam etmişlerdir. Bu çalışmada da, artık çalışma yöntemine iyice tanıdık oldukları liderlerinin yönlendirmeleriyle, Trabzon-New York hattında, son derece orijinal bir güldürüyü ortaya koymuşlardır. Ancak ülkemizin çocuk/gençler için yaratıcı çalışmalar yapılabilecek olan mekan sorunu nedeni ile ikinci sömestr lider ve aileler, çocukların çalışmasına son derece üzgün olarak ara vermek durumunda kalmışlardır. 2007-2008 yılı için aileler, liderle temaslarını sürdürmüşler ve çocuk/gençleri yeniden bir araya toplamak için girişimlerini yinelemişlerdir. Elinizdeki çalışma, çocuk/gençlerin 2005-2006 yılındaki iki aşamalı çalışmasını kapsamaktadır.

Katılımcı Çocuk/Gençlerin Profili:

5 erkek, 8 kız, 13 katılımcının hemen hepsi her iki aşamada da sürekli birlikte olmuşlardır.⁴ Yalnızca Burak ve Candan ara yaşta oldukları için çalışmanın ilk evrelerinde yine aynı yöntem ve tekniklerle, aynı liderlerle yapılan diğer bir çalışmayla işe başlamışlardır. Ancak ilerleyen aylarda hem yaş gruplarının artması hem de yetenekleri nedeni ile 12-15 yaş grubuna dahil edilmişlerdir.

Beş erkek katılımcının üçü özel okulda eğitim almakta olan, yabancı dil düzeyleri yüksek öğrencilerdir. Bir erkek öğrenci devlet okuluna gitmektedir, diğer erkek öğrenci ise, önceleri prestijli bir özel okula giderken ve donanımlı bir yabancı dil eğitim almışken ailevi nedenlerle devlet okuluna geçmiştir. Bu okul değişikliği, çocuk/genç için ciddi bir travma oluşturmuş, şu anda devam ettiği devlet okulunda, kurallara uymama yolunda bir savunma stratejisi geliştirmiş durumdadır. Ancak sözü edilen öğrenci, drama/teyatro çalışmaları sırasında tek bir dışavurumun dışında hiçbir uyumsuzluk göstermemiştir. Ancak yaptığı dışavurum, aileler ve diğer teyatro sanatçıları ile paylaşılacak olan temsil gününde gelmemek şeklinde bir ufak(!) ayrıntıdan ibaret olmuştur. Yinede de diğer arkadaşları ve grup lideri, bu öğrencinin ikinci sömesterdeki çalışmalara katılımında bir sakınca görmemişlerdir. Ancak, bu arkadaşlarının devam edebilme hakkını grup kendisi ortak bir karar olarak vermiştir. Lider, çocuk/gençleri yönlendirmemiştir. Sözü edilen çocuk/genç, gruptan bir kızla duygusal bir ilişki boyutu yaşamış, ancak kızın üzülmeye ile sonlanan bir süreci başlatmıştır.

Çocuk/gençlerden sekiz kızın, üçü prestijli bir özel okulda, üstelik ikisi aynı sınıfta okumaktadırlar. Kızlardan biri, grubun çalışma yaptığı mekanda çaycılık yapan bir genç kadının kız kardeşidir ve alt sosyo-ekonomik sınıftan kesimin gittiği bir okula gitmektedir. Geriye kalan üç kız devlet okuluna devam etmektedir. Kızlardan biri de yine bir başka özel okula gitmektedir. Devlet okuluna gitmekte olan kızlardan birinin annesi kanser hastasıdır ve kemoterapi seansları çok ağır geçmektedir. Daima neşeli görünen kız, sürekli kedisinin marifetlerini anlatmakta, fotoğraflarını göstermekte ve her şeye gülmektedir. İlk zamanlar gruptaki diğer çocuk/gençler bu arkadaşlarıyla alay etmekteyken, liderin onlarla yaptığı özel bir toplantı sonucu arkadaşlarının annesinin hastalığını öğrendikten sonra ona karşı son derece anlayışlı davranmışlardır. Bu katılımcı, programın sonunda “kendimi hiç yalnız hissetmedim, arkadaşlarım hep bana destek oldular” demiştir. Diğer çocuk/gençler de tüm içtenlikleriyle arkadaşlarının her şeye gülmesini ve kedisinin yapıp ettikleriyle yaşantısını doldurmasını artık saygıyla karşıladıklarını; çünkü kendilerini onun yerine koyduklarında hiç de onun kadar güçlü olabileceklerine inanmadıklarını belirtmişlerdir.

⁴ Kullanılan isimler, çocuk/gençlerin asıl isimleri değildir. Mahremiyet gereği, lider tarafından kod isimler verilmiştir. Ancak çocukların diğer demografik bilgileri gerçeği yansıtmaktadır.

Erkek çocuk/gençlerden birinin babasının tayini başka bir kente çıkınca grup, “sakın merak etme Alper, sen de internet üstünden oyunculuk yaparsın bizimle” diyerek, arkadaşlarını asla yalnız bırakmamışlardır. Gerçekten de o çocuk/genç o kadar çok ısrarcı olmuştur ki, ailesi sömester sonuna dek çocukları drama/tiyatro çalışmasından ayrı kalmasın diye, Ankara’daki evlerini kapamamışlardır. Aynı çocuk/genç, ilk aşamadaki drama çalışmalarında son derece aktif rol oynamıştır.

Grup, kendi adını kendisi seçmiştir. “**Genç Shakespearean’ler Gençlik Tiyatrosu**”, liderin önerdiği, grubun bir şekilde tanımı gibi olan bir açıklamadır. Grup, bir tanım olarak bu cümleyi benimsemiştir. Ancak kendilerine daha “afili” bir isim seçmek için toplantılar düzenlemişlerdir. Çeşitli düşüncelerden sonra grup, “**Tiyatro Gotik Hamamböcekleri**”nde karar kılmıştır. Grubun kız üyeleri daha çiçekli kelebekli isimler seçerken, grupta ergenlik yaşı ilerlemiş olan ve hard-rock müzik dinleyen bir grup baskın çıkarak “gotik hamamböcekleri” olayını kabul ettirmişlerdir. Lider, zaman zaman grupta yaşı en büyük olan erkek katılımcılara daha aktif rol vermiş, böylece onların sorumluluk duygularını beslemek yolunu seçmiştir.

Grubun lideri, kızlar ve erkekler ikileminin çok kritik bir döneminde olan grupta, içinde bulunduğu akademik toplumsal cinsiyet eşitliği bakışı gereği, cinsiyetçi bir gelişimin oluşmasına izin vermemiş, tüm konuşmaları eşitlik, barış ve adalet üstünden kurmuştur. Doğaya ve canlıya saygı, grubun en temel bakış açısını oluşturmuştur. Liderin bu söyleminin ardından çocuk/gençler, en azında tavırlarını buna göre ayarlamak durumunda kalmışlardır. Lider yine de sözü edilen aşk kırgınlığına engel olamamıştır. Üstelik de kalbi kırılan çocuk/gencimiz, muhafazakar zihniyeti benimseyen ve bu zihniyetin verdiği burslardan yararlanmayı isteyen bir annenin kızıdır. Baba, anne gibi muhafazakar görünmemektedir. Ancak kızın giyimi son derece modaya uygunken, arkadaşları onun da İslami eğitim almak için çeşitli görüşlerin etkisinde kaldığını belirtmişlerdir. Ancak lider, anneye ya da aileyle bu türden bir özel görüşme yapmaktan şiddetle kaçınmıştır. Yalnızca anneye de çocuk/gence de daima “kızların okula gitmesinin ve kendi ayakları üstünde durmasının ne kadar önemli olduğunu” hatırlatmakla yetinmiştir. Üstelik bu çocuk/genç, hem drama/tiyatro çalışmalarında hem de okul başarısında son derece üst düzey bir yerde bulunan ve gerçekten de özel yeteneklere sahip bir katılımcıdır. Sözü edilen katılımcı, gruptan bir başka kızla komşudur ve okul arkadaşıdır. Ancak o çocuk/gençte henüz ergenlik duyguları gereği bir kız-erkek arkadaşlığı gereksinimi henüz doğmamıştır.

Drama Çalışmalarının Teknikleri ve Kullanılan Yöntem

Lider, röportaj tekniği, tasarım teknikleri, canlandırma, rol oynama ve kendini diğerinin yerine koyma gibi tekniklerle ısınma çalışmaları yaptırmıştır. Ana yöntem olarak çocuk/gençlerin yaratıcılıklarını ortaya koymak benimsenmiştir. Lider, “şu anda var olan yerin, boyutun, bedeninin dışında bir yerdesiniz, neredesiniz, nesiniz sizin düşüncünüze bağlı” diyerek, onları her türlü kalıbın dışına çıkararak kendilerine yepyeni bir dünya kurmalarını sağlamayı hedeflemiştir. Bunu yaparken de yine çalışma yöntemi olarak, grubu son derece bir birine bağlı, diğerine saygılı, özgüveni olan ama diğerine de tahammülü olan bireyler olarak geliştirmeye özen göstermiştir. Bunun için her hafta katılımcılara düzenli olarak atölyelere görüşlerini katmalarını önermiş, gelen malzemelerle de yaratıcılık ve teatral bir yaratı ortaya koyma yolunda mesafe kat edilmiştir.

Lider, ilk hafta her iki oturumda da grubun birbiriyle tanışması ve röportaj yaparak kendileri ve karşısındaki hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olmalarının yolunu açmak istemiştir. Önceleri klasik sorular soran katılımcılar, giderek rol oynama olgusuna çok çabuk uyum sağlamışlardır. Bu tekniğin ardından lider, her bir sonraki hafta için belli konuları, belli sözcükleri evde düşünmeleri ve o konu ya da sözcük için ellerine geçen malzemeyi çalışmaya getirmelerini istemiştir. Lider, ilk haftalarda, “biz insan olarak neyiz, nerden geldik, nereye gidiyoruz, nerde yaşıyoruz?” konulu, biraz düşünsel ve biraz insan-doğa-çevre boyutunu irdeleyen bir girişi uygun görmüştür. Bu düşünsel ve çevresel boyut, çocuk/gençlerin inanılmaz biçimde yaratıcı fikirlerini, durum saptamalarını ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmıştır. Lider, henüz drama çalışmalarının ilk ısınma oyunları aşamasında, onları “başka bir evren tasarımı, yeni dünya yeni ben” gibi bir tema ile yaratıcılıklarını sınırsızca kullanabilecekleri bir ortama taşımıştır. İlk haftaların oturumlarında çalışma mekanının duvarlarında büyük boyutlu ambalaj kağıtları hep asılı durmuştur. Yine atık malzemeler yardımıyla çocuk/gençler, kendi canlılarını, kendi evrenlerini ve kendi soluk alma biçimlerini canlandırmışlardır. Kullanılan yöntem ve tekniklerde lider, bu yaratıcılığın sınırsız malzemesini çalışmanın ana eksenini olarak bir kenara not etmiştir. Daha sonra, giderek gerçek insan-mekan ilişkisi de grubun gündemine taşınmıştır.

Yaşadıkları kentin sosyo-ekonomik, politik ve idari yapılanmasına son derece duyarlı oldukları belli olan çocuk/gençler, çalışma yapılan ofisin penceresinden dışarı baktıklarında bile bir çok yetişkin ve mevki sahibi kent uzmanını, belediye görevlisini geride bırakacak denli duyarlı çözüm önerileri ve durumu analiz eden görüşleri ile son derece aktif bir katılımı konuyu liderin çizdiği çerçevede sanatsal bir yaratıya dönüştürmede çok başarılı olmuşlardır.

Gökçen, insan ve çevresi konulu bir oturumda, elinde şu haberi veren bir gazete kupürüyle gelmiştir: “*Artık çocuklara, gençlere oyun alanı yok kentlerde. Çocuklar apartmanların çatılarında maç yapıyorlar....*”

İnsanın yaşadığı kenti hunharca binalarla doldurması, parkların azalması gibi çeşitli çevre sorunlarını tartışan grup, bu gazete haberiyle birlikte, liderin yönlendirmeleriyle o apartmanı canlandırmış, o apartmana grubun daha önce çalıştığı gençlik sorunları, arkadaş ilişkileri, okul ve öğrencilik gibi çeşitli olgular monte edilmiştir. Çalışma mekanının duvarlarındaki ambalaj kağıtları, atölye çalışmalarının metin taslaklarını her hafta üst üste ekleyerek zenginleştirmiştir. Çocuk/gençler, kısa sürede liderin onları yönlendirdiği kendi metnini yazma, kendi oyununu kurma ve bunun üstüne her hafta bir başka oyun ekleme, eklenen bu oyunları kendi aralarında kurdukları farklı oyunlarla birleştirerek bir oyun haline dönüştürme tekniğini kavramışlar ve bu tekniğe hizmet edecek ayrıntıları, dolgu malzemelerini getirmeye başlamışlardır.

Grubun bütünüyle kendi düşgücünden çıkararak oluşturduğu “yeni dünya, yeni ben” tasarımı, tam izleyici önüne çıkmaya hazırlanırken, grubun liderden izin alarak yaptıkları bir toplantıda verdikleri ortak karar gereği rafa kaldırılmıştır. Lider, çocuk/gençlerin bu tasarrufuna son derece saygı duyduğunu, emeklerini önemseydiğini ve bu emeğin, yaratıcılığın mutlaka çok işlerine yarayacağını, bu yaratıcılığın zaten böylece işlevini doldurduğunu bildirmiştir. Çocuk/gençler, lidere onu ne kadar sevdiklerini, ne kadar önemsediklerini defalarca belirtmişler, ancak “artık bebek” olmadıkları için bu düşgücünün onları “bozduğunu” belirtmişlerdir. Lider, çocuk/gençlerin kendi inisiyatiflerini ne kadar önemseydiğini

vurguladıktan sonra çalışmanın diğer aşamalarına yoğunlaşmıştır.⁵ Lider, “çatı”ya yoğunlaşma fikrini önermiş, çocuk/gençler, “çatı” fikrini çok benimsemişlerdir.

Bundan sonra her hafta her iki oturumda da lider, gerek ana tema olan, çocukların ve gençlerin oyun alanlarının olmayışı, gerekse kent ve çevre sorunlarına ek olarak çocukların ve gençlerin bu toplum içinde, okulda ve ailede birer birey olmaya çalıştıkları bir ortamın sorunlarını, yaratıcı drama çalışmalarının süreci boyunca geliştirmiştir.

Katılımcıların herbirinin atölyelere taşıdığı malzeme değerlendirilmiştir. Örneğin, çocuk/gençlerin çatı fikrinden yola çıkarak tavanarası, orada saklanan eski eşyalar gibi bir noktadan, geçmişimize değer vermeyişimizi, sürekli eskiyi atıp yerine yeniyi alma merakımızı eleştiren bir çok oyun kurmuşlardır. Yeniden kendi ilk çocukluklarına dönmek, hem kendi gerçek çocukluklarını onlara yeniden yaşatan hem de o bilgiyi şimdinin oyun anlayışına uyduran bir ikili katmanı oluşturmuştur. Lider, çocuk/gençleri tarih denilen olguya sahip çıkmak, geçmişi bugünün bir sağlamaştırıcısı olarak kullanmak gibi noktalar etrafında düşünmeye yönlendirmiştir.

Böylece her bir atölyede içlerinden birinin getirdiği bir fıkra, derhal kişileştirilmiş, rol dağılımı yapılmış, gerekli aksesuar ya da kostüm tasarımı yapılarak bir sonraki haftaya kadar bu fıkra üzerinde grup olarak çalışılmaya karar verilmiştir. Lider, çocuk/gençlerin atölyelere taşıdığı fıkra, taklit ya da canlandırmayı tablolar halinde düzenlemiştir. Tiyatro sanatçısı oyuncu/yönetmen lider, bu tür canlandırma aşamalarında çocuk/gençlerle rol çıkarma teknikleri üzerine ayrıntı çalışması yaptırmıştır.⁶

Her İki Atölyenin de tematik Çözümlemeleri

Lider, kendi geliştirdiği yöntem olarak grubu kendi oynayacağı oyunu yazmaya yönlendirme çalışmaları sırasında önce bir ya da iki sözcükten oluşan atölye konusunu vermektedir. Grup bu konuyu geliştirmektedir. Sonra da gerek grup gerekse lider, konunun ayrıntılarını özgürce geliştirmekte ve yan konularla desteklemektedirler. Çocuk/gençlerle yapılan ilk tur atölyelerde de bu ilk aşama tamamlanmıştır. Önce çocuk/gençler, “yeni bir evren, yeni ben” tasarımı içinde, şimdi var olandan bağımsız bir şeyi kurmaya yöneltmişlerdir. Bu eleştirel bakışla grup biraz daha bugüne taşınmış, aynı eleştirel bakışla bugün değerlendirilmiştir. “Yeni dünya, yeni ben” ile başlayan ama insanın bugün yaşadığı bu dünyadaki yeri, ona bakışı ve onun içindeki hayatını eleştiren, “mülk” kavramına 12-15 yaşındaki on üç pırl pırl çocuk/gencin bakışını gözler önüne seren ilk tur atölye çalışması, çocuk/gençlerin uygun gördüğü bir izleyici kitlesi ile paylaşıldığında, izleyiciler duygularını ve beğenilerini ifade etmekte güçlük çekmişlerdir.

Lider, ikinci tur atölyelerde grubun birbirine iyice ısınmasından güç alarak, bir önceki turda gelinen “mülk, insanın bu dünyadaki mülke bakışı ve hayatı” konulu birkaç küçük oyun parçası, tirad ya da diyalogu atölyelere taşımaya başlamıştır. Atölyelerde çocuk/gençlerin

⁵ Liderin yaklaşık bir buçuk yıl, her hafta sonu iki oturumda birlikte olduğu çocuk/gençler, onun gerek sanat yaşamında gerekse özel yaşamında çok önemli birer öğretici, ışık ve sevgi kaynakları olmuşlardır. Benzer biçimde çocuk/gençler de lidere her fırsatta, her atölye başlangıcında ya da hafta içinde onu telefonla arayarak, onu ne kadar çok sevdiğini ve çalışmadan ne kadar çok zevk aldıklarını belirtmişlerdir. Grup, yaş dinamikleri gereği hayli zor olan bir şeyi başarmış; her öğlen yemeğinde harçlıklarını birleştirerek ortak yiyecekler alıp birlikte uzun masalarda yemek yemişlerdir.

⁶ Ekteki “Çatı” oyun textinde sözü edilen fıkra canlandırmaları bulunabilir.

aldıkları donanımlı eğitim, içlerinden bir çoğunun ünlü tiyatro yazarı William Shakespeare'i oyunlarını okumuş olduklarını ortaya koymuştur. Böylece lider çekinmeden bu yaş grubunda bir Shakespeare kolajı oluşturmaya girişmiştir. Çocuk/gençler, **Hamlet, Makbeth, Kral Lear** gibi daha tanınmış Shakespeare oyunlarını kendileri de edinerek çalışmaya başlamışlar; lider de **Troilus ile Kressida** ya da **Antonius ile Cleopatra** gibi tragedyalardan parçaları çocuk/gençlerle paylaşmıştır.

Ancak, tıpkı ilk turda olduğu gibi, lider, çocuk/gençlere salt bir bütünlüklü tiyatro metnini getirip rol dağılımını yapıp onları klasik anlayışla o metin ve rol dağılımı çerçevesinde sahneye hazırlama yoluna gitmemiştir. Bunun yerine çocuk/gençler yine en çok kendilerinin şiddetle itiraz ettikleri “bebek” oyunlarını o anda hiç de rahatsız olmadan oynayarak; (birdir bir, uzun eşek, bir burada iki nerede’ye varacak şekilde(!)), hayatı bir oyun gibi yaşayarak, sanatı hayatın keyifli bir aşamasına taşıyarak, oyunu sanata dönüştürerek ilerlemiştir.

Böylece liderle çocuk/gençlerin her hafta “ödevleşmeleri”, hafta içindeki elektronik posta görüşmeleri ve hafta sonlarındaki oturumlar, kimi zaman konservatuvar düzeyindeki Shakespeare tartışmalarının tadına ulaşmıştır. Lider, çocuk/gençlerin genel Shakespeare algılarına ya da kendi düzeylerine uygun olan Shakespeare bilgilerine, Shakespeare gibi bir yazarın, insan, mal edinme, mülk sahibi olma gibi, insanın temel insani sorunsalına bakışını atölyeler sırasında hazmettirmeye başlamıştır. Bu çalışmanın da tıpkı ilk tur gibi, girişi, genel organizasyonu bütünüyle çocuk/gençlerin onayını alarak gerçekleşmiştir. Lider, “bunu bu şekilde tasarlırsak karşı tarafa şu şekilde geçer; bunu şöyle gerçekleştirsek, kendimize de şunu söylemiş oluruz” gibi önerileri ile ortamı düzenlemeye yardımcı olmuştur. Çocuk/gençlerin, 21.yüzyılın hali vakti yerinde bir Türkiye’li ailenin çocuğu olarak sahip oldukları baskın televizyon kültürünün olabildiğince süzölmüş örneklerini tiyatro oyunlarına katmalarına olanak sağlanmıştır. Ekteki oyun textinde de görüleceği gibi, çocuk/gençlerin kendi girizgahları olduğu gibi kolaja monte edilmiştir.

Liderin Gözlem Sonuçları:

* Çocuk/gençler, her ne kadar her aşamasında yaratıcı dramının yöntem ve teknikleriyle birlikte olduklarını hatırlasalar da, özellikle de liderlerinin dramacı olmasına ek olarak tiyatrocular olduklarını da bildikleri için, sürekli “öğretmenim, ne zaman tiyatro yapacağız?” sorusunu sormaktan hiç bıkmamışlardır. Hatta ikinci turda Shakespeare kolajı çalışılırken bile, içlerinden bazıları, “öğretmenim başka tiyatro da yapacak mıyız?” sorusunu sormuşlardır. Burada kastedilen “başka tiyatro”, başından sonuna aynı oyunun başlayıp bitmesi ve mümkünse kendilerinin de oradaki “başrolü” oynamaları üstünedir. Böylece grup, atölyeler boyunca gerçekten de başrol oynamadan da insanın tiyatro yapabileceğine ilişkin örneklerle bilgilendirilmiştir.

* Aynı yaşta, aynı sosyal çevrede olan ve aynı okula giden iki kızın ya da delikanlının, ergenliğe ilk adım atışı, kız-erkek ilişkilerine okul gibi ciddi ortamlarda değil de daha serbest ortamlardaki bakışları son derece değişkenlik göstermektedir. Bir drama lideri ve gençlik tiyatrosu çalıştırana için, mesleki ve etik kaygıların yanı sıra bu formasyonun temel davranış biçimleri hususunda da çok duyarlı, atik ve donanımlı olması gerekmektedir. Bu yaş grubu için liderin aile ile olan paylaşımı önem taşımaktadır. Bu nedenle lider, çalışmalarının sonunda aynı yıl ve aynı aylarda doğan iki bireyin birbirinden farklı büyümelerini sürekli deneyimleyerek, çocuk/genç kavramını, çocukla genç arasındaki evreyi de içine alma kapasitesinden dolayı gerekli bulmuştur.

* Yetiřtirdiđimiz kuşaklar, yaratıcılık olgusu ile sıkıntılı bir ilişki içindedirler. Grup, bütünüyle kendi yarattığı olan düşgücü tasarımı gerçektđđ olduğu gerekçesi ile bebekçe bulmuştur. Oysaki lider, yaratıcılığın tam da onların katkısız biçimde kendi tasarımlarından çıkardıkları ürünlerin sonucu elde edildiğini onlara anlatmayı denemiştir. Ancak sadece fikirlerini paylaşan, çok müdahale etmeyen lider, grubun gerçektđđ olanla ilişkisini değiştirememiştir.

* Çocuk/gençlere, okul ortamında ya da aile ortamında verilen çevre onları nasıl bir sosyalleşme ortamına iterse itsin, son derece özgürlükçü bir ortamda en “sorunlu” çocuk olarak ilan edilen birey bile, yarattığı her soruna karşın, yeri geldiğinde yapıcı olabilmektedir. Yaratıcı dramının insana olan özeni, bu çalışmada bir kere daha kendini göstermiştir.

* Zihni temiz ve muhakeme gücü çok pırılıtlı olan çocuk/gençler, büyüklere (!) ait konularda nasıl adalet sahibi olabildiklerini, kendilerini ifade hakkı verildiğinde ortaya koymaktadırlar.

EK 1:⁷**YARATICI DRAMA ATÖLYELERİ SONUCUNDA ORTAYA ÇIKAN OYUN TEXTİ:
“ÇATI”****Günümüz kentlerindeki toprak sorununa değinen yaratıcı drama çalışması****I.”Çatı”yı Hazırlayan Tablo!**

- Carlos: Her dünyalı gibi biz de birer apartmanda yaşıyorduk.
 Ceyda: Ama apartmanlar daha nereye kadar çoğalabilirdi ki!
 Alper: Oksijen ise sıfırı tüketmişti.
 Pelin: Ama biz hala çocuktuk! Gençtik!
 Serkan: Eh, insan evladı değil mi efendim? Öyle pat diye birkaç ay içinde büyümüyor.
 Tuğçe: Gençliğe hazırlanıyor.
 Berna: Bu da bir sürü etkinliği gerektiriyor. Öyle apartman dairelerine tıkarak çocuklar genç oluvermiyor.
 Gökçen: Peki ne yapmak gerek?
 Pelin: Hep birlikte maziye dönelim!
 Ceyda: Evet...biz o zamanlarda sizler için....
 Alper: İyi kalpli Duyarlı insanlar için, araştırmacı ruha sahiptik!
 Pelin: Araştırdık.
 Serkan: Araştırdık da!
 Tuğçe: Bulduk! Aslında iyi bir buluş değil!
 Berna: Aslında bir buluş değil!
 Gökçen: Ama hayatın acı gerçeği! Uzattık arkadaşlar!
 Pelin: Evet haklısın! Gökçen, neydi bulduğumuz araştırma sonucu?
 Hepsi: Hı??
 Berna: Hı değil! Efendim!
 Carlos: Sana inat hı!
 Hepsi: Ha?!
 Carlos: Hişşşt! (*Haber spikeri gibi okur*) “Artık kentlerde oyun alanları tükendi. Çocuklar apartmanların çatılarında futbol oynuyorlar.”
 Hepsi: Yaaaaa! Bilmem anlatabildik mi?
 Tuğçe: Aslında keşke bir kameramız olsaydı, çekerdik. Ne para kazanırdık! Çocukların yeni oyun alanları, tozlu çivili çatılar!
 Pelin: Kameramız var ya eleman!
 Alper: Neyse efendim konuya dönelim. Şimdi oturup kamera mamera düşünecek vaktimiz yok. Bence konuya dönelim.
 Pelin: Evet bence de! (*İzleyiciye döner*) İşte efendim, hepimizin macerası böyle başladı.
 Serkan: Aslında insanlığın yeni macerası!

⁷ Hem “çatı” hem de “kolaj” oyunlar, Güzin Yamaner’in düzenlemesidir. Hiçbir şekilde liderin izni olmadan profesyonel sahneleme çalışmalarında kullanılamazlar. Ancak, kaynak gösterilerek bilimsel çalışmalarda kullanılabilirler.

Hepsi: Yaşasın insanlığın ortak, barış dolu mirası! Haydi yeni evrenlere hep beraber!!!! Apartman çatısında yeni bir oyun parkı!

Coşkulu bir müzik

II. “Çatı”da Çocuk/Gençlerin Oynayacakları Oyunlara Geçiş...Ara/Komedyalar

Alper son derece ciddi ve büyük bir keder içindeyken

Alper: Roketle Ay’a gittik! Tek göz krater! Türk Ay’lılar! Bir makine bulmuşlar orda. O makine ile zamanda cirit atıyor bizim ekip!
Şimdi...Kimsenin gidemediği gidip de dönemediği evrenlerdeyiz. Ay’dayız! Tek göz kraterde 10 kardeşiyle yaşayan Nuri ileyiz! Nuri ile ve onun çocukluğu ile röportaj yapacağız!

Bu bağlantı girişinden sonra, kimileri Nuri olur, kimileri Nuri ile röportaj yapan spiker! Amaç, “bilenle bilmeyenin” karşıtlığından komik olanı çıkarmaktır.

Dileyen çocuk/genç “Nuri” olduktan sonra, daha önce çalışılmış ve grubun ortak karar verdiği bir topluca hareketle sahne geçişi yaşanır. Bizim grubumuzda, bu ortak hareket, karşı duvara tebeşir fırlatma hareketidir.

İlk sahne geçişi olan “tebeşir fırlatma”dan sonra “çatı” sahnesine geçilmiş olur.

Katılımcılar, “Çatı” oyununu oynayacakları yeri, çeşitli ara eğlencelerden sonra, Ankara’nın Çukurambar semtinde, 52.cadde numara 19 olarak saptarlar. Gerçekte olmayan bir adrestir bu.⁸ Apartmanda iki aileyi seçerler. Bir ailenin yetişmekte olan oğlu bilgisayar istemektedir. Canı çok sıkılmaktadır. Aile zengindir, çocuklarına bilgisayar alırlar. Diğer aile, küt kanaat geçinmektedir. Onların da çocukları bilgisayar ister. Ama çok zor koşullarda alırlar. Her iki aileinin de çocukları için bilgisayar çözüm olmaz. “Ne yapsak ne etsek” diye apartmanın girişinde dertleşirlerken, karar verirler “Çatı”ya çıkmaya! Tıpkı gazete haberinde olduğu gibi!

“Çatı”ya çıkınca tüm çocukluk eşyalarını, evlerinde ninelerinden dedelerinden kalan eski eşyaları görürler. Patlak toplar, eski model oyuncaklar, modası geçmiş giysiler.... Tüm bunlarla okuldan, internet yazışmalarından akıllarında kalan fıkraları, oyunları birleştirerek, en eğlenceli vakit geçirme araçlarını bulmuş olurlar, bu oyunları, fıkraları canlandırırlar. Buraya kadar duruma uygun bir müzik eşliğinde, sözsüz oyun oynanmaktadır. Ancak artık fıkralardan, televizyon programlarının parodilerinden ya da seçilen tiyatro oyunu bölümlerinden oluşan sahne parçalarına geçilmiş olunur :

⁸ Çocuk/gençler için, gerek komik karakterler gerekse her türlü adlandırma, gerçeğin aynısı değil, olabildiğince abartılarak çarpıtılmış olanı olması keyif vericidir.

Canlandırmalar:

1. Sarhoş baba - kaç çocuğu olduğunu hatırlamayacak kadar sarhoş

Serkan eve sarhoş gelen bir babadır. Orada çatıda bulup buluşturdıkları kolilerden hemen hazırladıkları kocaman bir bilgisayar kutusu vardır. Ceyda kapıyı açar.

Ceyda: Sen miydin?
 Serkan: Bilmem ben miyim?
 Ceyda: Sen mi geldin diyorum?
 Serkan: Ben de onu soruyorum sana be kadın. Gelen ben miyim diye?
 Ceyda: Aman başlama yine gecenin yarısı. Ne o elindeki.
 Serkan: Bilgisayar. Bizim ortanca kıza.
 Ceyda: Bizim ortanca kızımız yok ki.
 Serkan: Ne nerde kızımız? Ne biçim anasın sen? Belliydi böyle olacağı. Evden kaçtı sonunda kızımız...
 Ceyda: Saçmalama! Bizim üç çocuğumuz var. Hepsi de içerde uyuyor. Evden kaçan maçan yok.
 Serkan: Ee! Ortanca kız!
 Ceyda: Allahım sen aklımı koru! Ortancamız kız mı bizim? Ortancamız oğlan!
 Serkan: Eee öyle söylesene!,
 Ceyda: Bırak şimdi, seni aşar çocuklarımızın yaşlarını sıralamak gecenin bu saatinde. Ne bu bilgisayar? Bu da nerden çıktı? Benim ekmek almaya param yok. Ne diye boşa para harcarsın?

O sırada gürültülere çocuklar uyanırlar

Çocuklar: (Carlos, Pelin, Berna) Baba o ne? Aaa babam bize bilgisayar almış!
 Serkan: Haaa!!! Alın faresi de içinde dedi adam.
 Ceyda: Ay!!! Ben fare mare istemem evimde. Atın bu kutuyu dışarı!
 Carlos: Anne! Bu bildiğin fare değil!
 Berna: Anncim! Bu fare bilgisayarın elektronik faresi.
 Ceyda: Elektrik mi, çok mu cereyan çekecek?
 Carlos: Anne ya!

Çocuklar kutuları açarken

Serkan: Adam dedi ki, vinsof da açılıyormuş. Vinsov! Ha! Ya! Vinsovlu bilgisayar aldı babanız size.

Çocuklar gülüşürler

Pelin: Vinsof değil babacığım, Windows!
 Ceyda: O açılan da nesi?
 Carlos: Windows anncim, windovs babacığım. Hay Allah! Ne yapacağız biz sizle? Pencere yani, bilgisayarda bir sürü pencereler açılıyor böyle!

Ceyda: Ay ben istemem bu şeyi. Kış vakti pencereleri açacak. Doğalgaza zaten yetişemiyorum. Bir de ev buz gibi olacak.

Çocuklar kahkaha atarlar

Carlos: Anne bu sanal pencere! Üşütmez insanı!

Ceyda: Ben mi alayım? Ben pencere mence almam evladım! Toplayın şunu!

Ceyda bilgisayar kutusunu dışarı fırlatmaya kalkar. Çocuklar ve Serkan “Aman! Dur yapma!” Diyerek onu durdururlar. Eğlendiklerini belli ederler ve Ceyda'nın “tencere mence” sözünden “bayat espri köşesi”ne geçerler.

Bayat Espri:

Alper: Ceren'in sana selamı var!

Serkan: Hangi Ceren'in?

Alper: Tencere'nin!

Çocuklar gülüşürler. Bu arada da birbirlerine “ııı buz espri!” yaparlar. Yine sıkılmışlardır. İçlerinden biri söze karışır:

Pelin: Ya! Hadi! “Keçi”yi oynayalım. Kaç yıldır oynamadık. Yanımızdaki arsa da apartman olduğundan beri oynamadık.

Berna: Kızım deli misin? Bu küçücük çatıda “keçi” yi nasıl oynayalım? Hani sıralar, park bankları? Köprüyü nasıl yapacağız?

Diğerleri hep bir ağızdan

Hepsi: Haydi! Haydi! Yapalım! Yaparız! Haydi “The Kechi and the Others” başlıyorr!!!

“The Kechi and the Other” adlı, bir köprüde karşılaşan bir keçi, bir diğer keçi ve onların taraftarlarının hazin öyküsü

Çocuklar, “çatı”da buldukları eski eşyalarla “kechi” oyunu için köprüyü kurarlar ve bilinen bir köprüde karşılaşır kimin önce geçeceğine karar veremedikleri için ikisinin de sulara düşüp boğulduğu öyküyü canlandırırlar. Bu öyküden “Uyuyan Güzel”i Sokan Erkek Arı”ya geçerler.

Uyuyan Güzel’i sokarak uyandıran erkek arı!

Kechi oyunu biterken, çocuklar bir kenarda uyuyan Uyuyan Güzel’i (Aybalım) fark ederler. İçlerinden biri (Alper) “Erkek Sinek” olur. Gider onu öper:

Uyuyan Güzel: (Esneyerek) Aaa! Beni bir erkek bir şey ısırdı! Artık uyandım! Ne çok uyumuşum!

Alper: Yüz yıl oldu güzelim! Uyan! Bak çocuklar oyun oynamak için seni yokluğunda

çatılara çıktılar!

Aybalım: Aaa! Ee! Eve dönme vakti! Daha ödevler var! Annelerimiz merak ederler!

Çocuklar, hep beraber, neşe içinde çatıdan ayrılırlar.

Ve “çatı”nın sonunda, akşam olup evlerine, apartman dairelerine geri döndüklerinde, artık eskisi gibi, hiçbir şeyden mutlu olmayan, huysuz, ailesiyle, kardeşleriyle, abla ve ağabeyleriyle geçinemeyen o çocuk/gençlerin yerini, geçmişin keyfine varan, bugünü yarın için yaşayan ve yarını bugünden hesap eden, her türlü kaynağı verimli kullanmayı kendileri için dönüştüren çocuk/gençler alır. Çünkü, gün içinde hiçbir eksikleri kalmamıştır artık.

Hepsi: Kentlerde yeşil alan kalmadıysa, biz de kendi yeşil sahamızı apartmanların çatılarında kurarız!....

Gülüşerek çıkarlar...

Bitti

EK 2:

**GENÇ SHAKESPEAREAN'LER
GENÇLİK TİYATROSU
12-15 yaş**

**Shakespeare⁹ gibi dünyaca ünlü bir yazarın dünyaca ünlü oyunlarından,
krallık düzeninde toprak kavgası üstüne bir kolaj oyun. Topraklarına
toprak, gücüne güç katmak hırsının sonuçları üzerine bir gençlik kolajı**

tiyatro gotik hamamböcekleri

Oyuncular

**Serkan, Karlos, alper, burak, gökçen, ceyda, candan, tuğçe, selen, özgül,
berna, aybalım, pelin**

Tanıtıcılar: Alp - Benan

Hamlet: Alper
Macbeth: Serkan
Banquo: Alper
Kral Lear: Gökçen
Troilos: Burak
Pandaros: Alper
Charmain: Gökçen
Goneril'in kocası Albany dükü: Carlos
Regan'ın kocası Cornwall dükü: Burak
Hektor: Serkan

Lady Macbeth: Aybalım
Cordelia: Berna
Cleopatra: Ceyda
I. Cadı: Candan
II. Cadı: Selen

⁹ Shakespeare alıntıları, Macbeth, Hamlet, S.Eyüboğlu Remzi Kitabevi; Antonius ile Cleopatra, B.Bozkurt, Remzi Kitabevi.; Troilus ile Kressida, S.Eyüboğlu, M.Urgan Adam Yayınları, Kral Lear, Ö.Nutku, Remzi Kitabevi çevirilerinden alınmıştır. Teşekkürü borç bilirim. G.Y.

III.Cadı: Tuğçe - Pelin
 Goneril: Selen
 Regan: Ceyda
 Andromakhe: Pelin
 Iraz: Candan
 Kressida: Özgül
 Hekate: Tuğçe
 Kassandra: Berna

I. SAHNE: METİN TOK VE KÜÇÜK WILLY THE SHAKESPEARE!

Boş sahneye Alp girer.

Alper the Methin Thock: Kimsenin gidemediği gidip de dönemediği, yukarı Londra The Globe Tiyatrosu'ndayız. Tiyatronun tozlu sahne arkasında yürürken tek göz kuliste on kardeşiyle birlikte yaşayan küçük Willy'ye rastladık! Evet Küçük Wilhelm! Okula gidiyor musun?

Küçük Willy: Evet!
Alper the Methin Thock: hangi okula gidiyorsun?
 Küçük Willy: Yukarı Londra Lisesi'ne!
Alper the Methin Thock: Üç sorumuzu aynı anda yanıtlayabilir misin?
Küçük Willy: Evet!
Alper the Methin Thock: Tiyatro nedir, nerelerde yapılır ve kimler yapar? Bize söyleyebilir misin?
Küçük Willy: Tiyatro insanın sanatıdır. Bütün dünya bir tiyatro sahnesi, kadın, erkek bütün insanlar da onun oyuncularını.

Berna: *(Onları iterek öne çıkar)* Aaaa yeter artık. Biz de bugün bunu yapıyoruz işte. Adım atabildiğimiz yerde, sizinle oyunlarımızı paylaşıyoruz. Var mısınız?

HEPSİ: Eeveet!

Tüm oyuncular şamata içinde doluşurlar sahneye. Soyluların anonsu!

Berna: Britanya kralı
 Serkan: Cornwall dükü
 Burak: Albany dükü
 Ceyda: Britanya kralının üç kızı
 Aybalım: Troya kralının oğulları, Hektor, Troilos
 Selen: Troya kralının gelini Andromakhe.
 Gökçen: royalı soylu rahip Pandaros
 Candan: Soylu Kressida
 Burak: Cawdor beyi Macbeth
 Özgül: Lady macbeth
 Alper: Danimarka'nın varisi Prens Hamlet
 Tuğçe: Troya Kralı'nın kızı Kassandra
 Pelin: Güzeller güzeli, efsaneler kraliçesi Kleopatra

Hepsi: Ve cadılar (ıııhhhh, böööğğğ)

Birbirlerine...

HEPSİ: Neyse Cadılar madılar! Eeveet! Biz hazırız efendimiz!
 SERKAN: Rolümüze çalıştık.
 CANDAN: Aksesuarlarımız olması gereken yerde.
 ÖZGÜL: Oynadığımız yerlerin adlarını da ezberledik efendimiz.
 BERNA: *(İzleyicilere)* Efendim, tahmin ettiniz sanırım. Bunlar da bizim rol arkadaşlarımız.
 CEYDA: Haydi başlayalım artık. Ama Hamlet nerede?
 ALPER: Prensimizi ben oynuyorum arkadaşlar izninizle.
 HEPSİ: Aaaa hep böyle yapıyorsun ama. Eh, napalım artık. Öyle olsun bakalım.

Diğerleri rolleri için hazırlanırken. Hamlet söze girer.

II.SAHNE: HAMLET

HAMLET: Aferin, böyle olmalı oyuncular... Kuzum, sözleri ben size nasıl öğrettimse öyle söyleyin, kelimeler su gibi aksın. Çoğu oyuncuların yaptığı gibi var kuvvetinizle bağıracaksınız, dizelerimi şehrin çığırkanı okusun daha iyi. Elinizi iki de bir şöyle savurup durmayın. Bütün hareketlerinizde bir dinginlik olsun. Heyecan fırtınası içindeyken bile duygunuz düzgünlük veren bir ölçüde olsun.
 Ama büsbütün de durgun olmayın, sağgörünüz size kılavuz olsun. Doğal ölçüden ayrılmayın. Abartıya düşmek sizi oyunun amacından uzaklaştırır. Öyle oyuncular gördüm ki, oyunlarını övenler, hem çok övenler vardı ama günahı boyunlarına – konuşmaları olsun hareketleri olsun bir şeye benzemiyordu.

SELEN: Biz bu kusurlarımızı oldukça düzelttik efendim.
 ÖZGÜL: Evet efendim. Provalarda yaptığımız gibi, çok iyi hazırlandık rollerimize.

Shakespeare oyunlarında geçen şatolardan biri. Gece. Tüm oyuncular, Shakespeare dönemine ait giysi ya da aksesuarlarıyla, sahnede gülüşürler. Elllerinde maskeler, göz bağları, müzik eşliğinde dans figürleriyle sahneden geçen giderler. Biraz gürültü patırtı. Yiyecek içecek sesleri, müziğe katılım...

Macbeth ve Banquo girerler ve Cadı'ları görmezler

III.SAHNE: MACBETH – BANQUO – LADY MACBETH

MACBETH: Bundan iyi ve bundan kötü bir gün yaşamadım.
 BANQUO: Bunlar da kim? Bu dünyadan değiller sanki.
 İn misiniz cin misiniz?
 Çizik parmaklarınızı kupkuru dudaklarınıza götürdüğünüze göre anlıyorsunuz beni.
 MACBETH: Konuşunuz, kimsiniz, nesiniz?
 III. CADİ: Selam sana Macbeth, selam yarının kralına!
 MACBETH: Ne kralı? Ben Cawdor beyi oldum sadece. Hem bu ülkenin kralı var.

BANQUO: Var!
Ne demek istiyorsunuz siz iblisler?

CADILAR: Ssssssss! (*Dehşet bir korku saçarak kaçırlar*)

Banquo, Macbeth'e oradan aldığı bir kadehi uzatır. Macbeth, geri çevirir. Banquo çıkar gider. Macbeth yalnız kalır, düşünceler içinde, kararsız, endişeli, hırslı.

MACBETH: Yapmakla olup bitseydi bu iş,
Hemen yapardım, olup biterdi.
Döktüğüm kanla akıp gitse her şey,
Bir vuruşta sonuna varılsa işin,
Zaman denizinin bir kumsalı olan bu dünyayı
Öbür dünyayı gözden çıkarır insan.
Ama bu işlerin daha burada görülüyor hesabı.
Verdiğimiz kanlı dersi alan
Gelip bize veriyor aldığı dersi.
Doğruluğun şaşmaz eli bize sunuyor
İçine zehir döktüğümüz kupayı.
Adam burada, iki katlı güvenlikte:
Bir kere akrabası ve adamıyım:
Ona kötülük etmemem için iki zorlu sebep.
Sonra adam misafirim: değil kendim bıçaklamak,
El bıçağına karşı korumam gerek onu.
Üstelik bu Duncan, ne iyi yürekli bir insan,
Ve ne bulunmaz bir kral.
Adamın her değeri ayrı bir İsrail borusu olur
Lanet okumak için onu öldürene!
Göklerin görülmez atlarına binmiş bir melek
Gider dört bir yana haber verir
Bu yürekler acısı cinayeti,
Göz yaşı savrulur esen yellerde.
Sebep yok onu öldürmem için,
Beni mahmuzlayan tek şey, kendi yükselme hırslım;
O da bir atlayış atlıyor ki atın üstüne
Öbür tarafına düşüyor, eğerde duracak yerde.

(*Lady Macbeth girer*)

MACBETH: Ne o, sen misin? Ne var?
LADY MACBETH: Yemekten kalkacak nerdeyse. Niçin çıktın dışarı?
MACBETH: Beni mi aradı?
LADY MACBETH: Aramaz olur mu? Aradı tabii.

MACBETH: Kalsın bu iş, gitmeyelim daha ileri.
Şana şerefe boğdu beni.
Dört bir yana öylesine ün saldım ki şimdi,
Taze taze tadalım bunu bayatlamadan.

LADY MACBETH: Giyinip kuşandığın umut sarhoş muydu yoksa?
Uykularda mıydı şimdiye dek?
Uyanınca ürktü anlaşılan.
Sevgini de böyle bileceğim bundan sonra.
İstemekte yiğit.
Yapmaya gelince korkak, öyle mi?
Hayatın incisi saydığın şeye can atacaksın,
Ve kendi gözünde bir yüreksiz kalarak yaşayacaksın.
Ömrün boyunca “isterim”, arkasından, “yapamam” diyeceksin.
Atasözündeki çaresiz kedi misali:
Balık ağzıma gelsin, ama ayağım suya değmesin.

MACBETH: Yeter, sus artık! Bir insana yaraşan her şeyi yapmaya varım.
Ondan ötesini yaptım mı, insan olmaktan çıkarım.

LADY MACBETH: Öyleyse hangi hayvan yazdırdı sana
Bana yazdıklarını? O zaman insandın asıl,
Yapmaya yüreğin olduğu zaman.
O zaman, ne sırasıydı bu işin, ne de yeri,
Öyleyken yerini de sıranı da yaratmaya hazırdım.
Şimdi kendiliğinden ikisi de elinde:
Ama sen yoksun, sen kendi elinde değilsin.
Ben çocuk büyüttüm, bilirim nedir tadı
Sütümü emen bir yavrunun.
Öyleyken, mememi çeker alırdım dişsiz damaklarından, beynini
ezerdim kendi yavrumun,
Senin ettiğin yemini etmiş olsaydım.

MACBETH: Ya başaramazsak?

LADY MACBETH: Başaramazsak ne demek?
Sen yüreğini gergin tut yalnız.
Hele Duncan bir yatsın,
Derin uykulara dalsın.
İki adamını öyle yedirir içiririm ki
Duman kalır kafalarında
Beynin bekçisi hafıza yerine.
Kör kütük sızdı mı ikisi birden ölü domuzlar gibi,
Bekçisiz kralı haklarınız seninle.
Adamlarına yükleriz bu korkunç cinayeti.
Herifler fitil gibi nasılsa, dilediğin gibi yak.

MACBETH: Sızmış heriflerin üstlerini kana bular,
Hançerlerini de kullanırsak
Onlara yüklerler bu işi.

LADY MACBETH: Üstelik biz de yaygarayı basar, ölümüne yanar yakılırsak
Kimin haddine başka türlü düşünmek?

MACBETH: Caymam artık, bitti. Canım kanımla
Bu işe veriyorum kendimi.
Gel gidelim, en tatlı yüzümüzle boyayalım gözünü herkesin.
Kalleş bir yüreği kalleş bir yüz gizlesin.

Macbeth ve Lady Macbeth donarlar beklerler ve diğer sahneleri izlerler.

IV.SAHNE: I. Cadılar sahnesi

I. CADI: Bacı nerdeydin?
 II. CADI: Domuz öldürmekte.
 III.CADI: Sen nerdeydin, bacı?
 I. CADI: Bir gemicinin karısı... kucağında bir etek kestane;
 Yedikçe yiyor kadın.
 “Bana da ver” dedim, sen misin diyen:
 “Defol cadı karı!” demez mi...
 Kocası Halep’e gitmiş. Kaplan gemisinin süvarisiymiş.
 Atlayıp bir eleğe, düşeceğim peşine.
 Hem de nasıl...
 Gideceğim!... Gideceğim!..... Gideceğim!...
 II. CADI: Bir rüzgar vereyim mi sana?
 I.CADI: Eksik olma.
 III. CADI: Bir rüzgar da ben vereyim.
 I. CADI: Eksik olmayın bacılar.
 (*Kral Lear’a*) Kurutup çöpe döndüreceğim herifi.

V.SAHNE: KRAL LEAR

KRAL LEAR: (*Birinci Cadı’ya*) Yoo, hayır! Bu ben olamam! Ben çok güçlü bir kralım.
 MACBETH: O kadar güvenme krallığına! Bak içeride senin gibi bir bunak kral daha var. O kadar güvenme topraklarına.
 KRAL LEAR: (*Bir yükseltinin üstüne çıkar. Giderken endişe içindedir. Arkasını dönünceye kadar büyük bir magrur tabloya alıştırır kendini yeniden ve kocaman bir ihtişamla söze girer*)
 Krallığımın haritasını getirin! (*Haritayı getirirler*)
 Açıklayalım artık şimdiye kadar gizli tuttuğumuz kararımızı.
 Haritayı getirin.
 Üç bölük krallığımızı.
 Devlet işlerinin yükünü ihtiyar sırtımızdan atmak
 Bu yükü genç omuzlara bırakmak kesin kararımızdır.
 İleride çıkacak anlaşmazlıkları önlemek için
 Kızlarımıza düşen mirası açıklamaktır şimdi dileğimiz.
 Söyleyin kızlarım, söyleyin bakalım, hanginiz seviyor bizi?
 Söyleyin ki, doğuştan hakkına, bize olan sevgisini katana
 Bağışlayalım topraklarımızı.
 Goneril
 İlk göz ağrım, sen konuş önce.
 GONERIL: Efendimiz, sözlerin ifade edemeyeceği kadar çok seviyorum sizi;
 Siz benim için ucu bucağı olmayan özgürlükten daha değerlisiniz
 Sağlık, güzellik dolu bir hayatı nasıl seviyorsam

- Öyle seviyorum sizi,
Hiçbir evladın sevemeyeceği, hiçbir babanın sevilemeyeceği kadar çok
Sizi var olan her şeyden çok seviyorum.
- CORDELIA: (Kendi kendine) Ya sen Cordelia? Ne söyleyeceksin? Sev ve sus!
LEAR: Bu sınırdan şu sınıra kadar olan toprakları
Gölgeli ağaçları, zengin ormanları
Gürül gürül akan ırmakları geniş otlakları sana veriyoruz kızım
Ortanca kızımız Regan sen neler söyleyeceksin bakalım?
- REGAN: Efendimiz, aynı hamurdanız kardeşimle
Size olan sevgimin ölçüsü de aynı
Ancak bir şey var kardeşimin belirtmediği
Kendimi bütün öteki duyguların düşmanı görüyorum
Ve mutluluğum yalnızca siz aziz efendimizin sevgisinde.
- CORDELIA: (Kendi kendine) Ya sen zavallı Cordelia? Ya sen? Hayır! Hayır! Neden zavallı olayım? Sevgim bütün sözlerden daha gerçek, daha zengin değil mi?
- KRAL LEAR: Güzel ülkemizin üçte biri de sonsuza dek senin ve sülalenindir.
Sırada Cordelia, hayatımın sevinci, sırada sonuncu olsa da, sevgimde sonuncu olmayan minik kızım
Kardeşlerinden daha değerli bir parça elde etmek için ne diyeceksin?
- CORDELIA: Hiçbir şey efendimiz.
LEAR: Hiçbir şey mi?
CORDELIA: Hiçbir şey.
LEAR: Hiçden hiç çıkar. Bir şey söyle!
CORDELIA: Çok üzgünüm. Yüreğimdeleri söze dökemiyorum.
Efendimizi sevmem gerektiği kadar seviyorum.
Ne daha çok, ne daha az.
- LEAR: Hem bu kadar genç, hem de bu kadar duygusuz.
CORDELIA: Hem bu kadar genç, hem de bu kadar dürüst.
- MACBETH: Bir de bunlar peyda oldu. Beyni sulak bir alay kral! Kız seviyorum işte diyor. Daha ne istiyorsun be adam? Bir toprak kavgasıdır gidiyor. Bir krallıktır paylaşamıyor. Sanki kral olmak o toprakları elinde tutmak bu kadar önemli. Bunun neye mal olacağını bir bilerseniz!... yine de böyle davranır mıydınız acaba? Ha?...

VI.SAHNE: MACBETH BANQUO CADILAR

Macbeth, Kral Lear'a hitaben söylediği bu sözlerinden itibaren yeniden kendi rolüne döner. Daha önceki sahnede aldığı kararının zaferini kutlar. Hırslı ve kararlıdır. Ve sonra da Macbeth, derin düşüncelere dalar. Ufka bakarken Banquo girer.

- BANQUO: Siz ha! Daha yatmadınız mı? Kral yattı.
Görülmedik bir keyfi vardı bu akşam.
Adamlarına hayli bahşiş verdi.
Karınıza da şu elması yolladı:
Eşi bulunmaz bir ev hanımı dedi.
Sevinçler içinde çekildi odasına.

MACBETH: Hazırlıksız olduğumuz için gönlümüzce ağırlayamadık kendisini.
Neler yapabildik oysa...

BANQUO: Bundan iyisi can sağlığı...
O üç cadıyı gördüm rüyamda dün gece.
Oldukça doğru çıktı sizin hakkınızda söyledikleri.

MACBETH: Sahi, unutmuşum onları. Bir boş vakitte konuşalım onlar hakkında.

BANQUO: Olur efendimiz.

(I. Cadı eteğinin altından bir şeyler çıkarır.)

I. CADİ: Bakın neyim var benim?
II. – III. CADİ: *(Beraber)* Göster, göster! Neymiş o?
I. CADİ: Bir kaptanın başparmağı.
Memlekete dönmeden çekmiş cavlağı.
III. CADİ: Davul sesi var, Macbeth geliyor besbelli!

ÜÇ CADİ BİRLİKTE: Kader ana'nın üç kızı var
El ele vermiş dolaşırlar.
Üç kez sana üç kez bana.
Ssssss! Büyü tamam!

VII. SAHNE: TROLİOS

ALPER: Bu kez Cadılar yanlış soyluyu anons ettiler. Gelen Macbeth değil! Başka krallıklar da var efendim dünya tarihinde. Onlarda da tıpkı Britanya'da ya da Danimarka'da olduğu gibi bir çok toprak mücadelesi var. Neyse bu krallık işi. Her kral toprağına yapıyor. Diğerleri de o toprağı elde etmek için savaşıyor. Batı'daki krallıkları gördük efendim. İşte Doğu'dan örnekler. Şimdi gelen Troya kralı ünlü Priamos'un efsanelerle dolu oğullarından biri; Hektor'un Paris'in kardeşi Troilos. Ve de rol arkadaşı ünlüler ünlüsü rahip Pandaros. Sevdiği kızın, Kressida'nın dayısı. Onunla söyleşiyor Troilos ve savaşa karşı onun farklı fikirleri var. Kendi zırhıyla didişiyor. Görelim Troya efsanesinin gidişatı efendim!

Zırhlar içindeki Troilos girer. Alper, Pandaros rolüne hazırlanır.

TROILOS: Uşağım gelsin, çıkaracağım zırhımı:
Ne diye çıkıp dövüşeyim Troya surlarının dışında,
Kendi içimde böylesine amansız bir savaş varken?
Yüreğine güvenen her Troya'lı gitsin dövüşsün;
Ben Troilos, ben kaptırdım yüreğimi.

PANDAROS: Nereye varacak bunun sonu?
TROILOS: Yunanlılar, güçlü, akıllı, gözü pek.
Bense bitkinim. Uyku kadar yumuşak, bilgisizlik kadar alık,
Toy çocuklardan daha beceriksizim.

PANDAROS: Ben sana söyleyeceğimi söyledim. Artık karışmam.
Çöreği yemek isteyen buğdayın öğütülmesin bekleyecek.

TROILOS: Beklemedim mi?
 PANDAROS: Elenmesini, evet. Ama mayanın kabarmasını da bekleyeceksin.
 TROILOS: Onu da bekledim.
 PANDAROS: Kabarmasını, evet. Ama dahası var. Dahası demek de, hamurun yoğrulması, çöreğin kalıba konması, fırının yanması, çöreğin pişmesi demektir. Üstelik çöreğin soğumasını da bekleyeceksin, yoksa ağzın yanar.
 TROILOS: Sabrın kendisi, sabrın tanrısı katlanamaz benim katlandığım işkenceye.

Cleopatra, Charmian, Iraz. Cleopatra, bedenine yılan zehrini akıtır. Zehri her yerine sürer. Iraz, ölüme hazır beklemektedir. Charmian de acılar içindedir.

VIII.SAHNE. KLEOPATRA

KLEOPATRA: *(Troilos'a)* Senin çektiğin de işkence mi? Siz daha Doğu'ya gelin bakalım. Daha eski uygarlıklara. Bir Mısır kraliçesinin buy topraklara düşen bir Roma kralının yaşadığı aşk acısını bilebilir misiniz? Peh!...

KLEOPATRA: *(Iraz'a)* Esvabımı ver ve tacımı başıma tak.

Iraz ona temiz giysiler uzatır. Iraz, tacını takar.

KLEOPATRA: İçimde ölmezliğin hasreti var.
 Mısır üzümünün suyu bu dudakları ıslatamayacak artık. Tez ol Irazcım, tez ol, haydi çabuk.

(Iraz, hanımının giysilerini uzatmaya devam eder. Cleopatra giysileri elinde toplamaktadır)

Galiba Antonius beni çağırıyor. Görüyorum, bu asil hareketimi alkışlamak için ayağa kalkıyor, işitiyorum. Geliyorum, eşim. Artık cesaretim, bu adı kullanmak hakkını veriyor bana. Şimdi, bütün varlığım sade ateş ve hava! Toprakla suyu daha aşağılık bir ömre bırakıyorum.

Gelin, dudaklarımdaki son ateşi de siz alın. Vedalaşalım vefalı Charmian'ım, Iras'ım benim, uzun uzun vedalaşalım. *(Onları kucaklayıp öper. Iras, hanımının üstündeki zehrin etkisiyle düşer ölür.)*
 Ne o? Dudaklarımda kara yılanların ağusu mu var? Düştün mü? Canım, bedeninden böyle kolayca ayrılıveriyorsa, ölüm sillesi, sevgilinin hem acıtan, hem de istenen çimdiğine benziyor demektir. Kıpırdamıyorsun bile. Böyle kaybolup gitmekle dünyaya, "Senden ayrılırken vedalaşmaya bile değmez" diyorsun sen.

CHARMIAN: Ey kara bulutlar, yağsın bütün yağmurlarınız da tanrılar bile ağlıyor diyeyim.

ALPER: Ey toprak sahipleri! Ey krallar kraliçeler! Madem bu kadar mutsuz olacaksınız, nedir derdiniz ha! Yeniden dönelim Troya surlarının dibine. Bakalım orada neler olup bitmekte. Hoş tahmin ediyoruz ya, neyse!

IX.SAHNE : TROYA - HEKTOR

ANDROMAKHE: Bırak, bırak şu silahları; bugün savaşa gitme.
 HEKTOR: Seni terslemeye zorluyorsun beni; gir içeri.
 Bütün ölümsüz tanrılara yemin, gideceğim savaşa!
 ANDROMAKHE: Düşlerimde gördüğüm olacak bugün; biliyorum.
 HEKTOR: Yeter diyorum!

Kassandra girer. Hektor'u görmez. Andromakhe'ye yönelir.

KASSANDRA: Kardeşim Hektor nerede?
 ANDROMAKHE: İşte burada Kassandra; zırhını giymiş, gözlerini kan bürümüş.
 Benimle birlik ol da, yalvarıp yakaralım ona.
 Kan gövdeyi götürdü düşlerimde.
 Bütün gece çeşit çeşit ölümlerden başka bir şey görmedim.
 KASSANDRA: Ah! Doğrudur gördüklerin.
 HEKTOR: Söyleyin borazanıma çalsın!
 KASSANDRA: Canım kardeşim, Tanrılar aşkına! Çalması çıkış boruların!
 HEKTOR: Olmaz! Tanrılar duydu yeminimi.
 KASSANDRA: delice taşkın yeminleri duymaz tanrılar. Bunlar öfkeli yeminler.
 Gücendirir bunlar tanrıları.
 ANDROMAKHE: Yemin uğruna günah işleyerek sevap kazanacağını sanma.
 KASSANDRA: Yemini yemin yapan bizim amacımızdır. Bırak silahlarımı sevgili Hektor.
 HEKTOR: Benim alın yazımda onurun yeli eser. Ve onur, yaşamdan çok ağır basar.

X. SAHNE: KRESSIDA

KRESSIDA: Demek Yunanlılara gideceğim?
 TROILOS: Çaresiz.
 KRESSIDA: Gamsız Yunanlılar arasında gamlı bir Kressida! Bir daha ne zaman göreceğiz birbirimizi?
 TROILOS: Sen bana bağlı kaldıkça ben seni bulurum.
 KRESSIDA: Elveda Troilos! Gözlerimin biri sana bakıyor hala,
 Ama yüreğim öteki gözümle görüyor artık dünyayı.

XI. CADILAR VE FİNAL

I.CADI: Tekir kedi tam üç kez miyavladı.
 II.CADI: Kirpi üç kez tısladı.
 III.CADI: Guguk kuşu vakittir vakit, dedi.
 I.CADI: Kayna kazan, biz dönelim çevrende,
 Kokmuş işkembeyi attım içine.
 Kazanımda ilk önce o kaynaya.
 HEPSİ: Acı üstüne acı, kan üstüne kan
 Kayna kazanım kayna, yan ateşim yan.

- II.CADI: Kara yılan kıtır kıtır kesilsin,
At kazana fıkır fıkır kaynasın.
Kurbağanın baş parmağı.
Kertenkele budu.
Fokurdayıp pişsin kazanda.
- HEPSİ: Acı üstüne acı, kan üstüne kan.
Kayna kazanım kayna, yan ateşim yan.
- III.CADI: Pul pul ejderha derisi
Gece koparılmış baldıran kökü
Bir parça Yahudi ciğeri
Biraz keçi safrası
Biraz kaplan işkembesi
Koyulaşsın çorba, kıvama gelsin.
- HEPSİ . Acı üstüne acı. Kan üstüne kan.
- HEKATE: İyi, aferin! İşte böyle çalışmalı cadılar.
Kazançtan hepimize pay var.
- DİĞER OYUNCULAR: Kazancımız ne?
- HEKATE: Görmediniz mi, anlamadınız mı daha?
İşte hırsın, kinin, kötülüğün sonu.
- BERNA: Memnun musunuz Hamlet'in, Macbeth'in yaşlı kral Lear'in
akibetinden....
- HEPSİ: Hayır!.....

BARIŞ İÇİN FİNAL

Çocuklar, ellerindeki kraliyet taçlarını, pelerinlerini ve kılıçları bir kenara bırakırlar. “we are the world” şarkısını söyleyerek oyunlarını bitirirler.